

Dansk Industri

DI's miljø- og ressourcepolitik

Et erhvervsliv i vækst og balance

Forord

Verden er i forandring. Flere mennesker og øget global velstand skaber et større forbrug og dermed også mere konkurrence om ressourcerne. Det er både en udfordring og forretningsmulighed, som danske virksomheder skal ruste sig til. Det kunne være ved at bruge ressourcerne mere effektivt eller levere nye teknologiløsninger til det globale marked.

DI's miljø- og ressourcepolitik – Et erhvervsliv i vækst og balance er DI's bud på, hvordan lovgivningen på miljø- og resourceområdet kan ændres fra at have fokus på begrænsninger til at adressere de muligheder, der ligger i det globale miljø- og resourceforbrug. Kun ad den vej skaber vi incitamenter for grøn vækst og cirkulær økonomi.

Danmark og danske virksomheder har allerede en stærk position på miljø- og resourceområdet. Jeg håber, at DI's miljø- og ressourcepolitik kan inspirere politikere og embedsmænd til at skabe en ny og tidssvarende national og europæisk miljø- og ressourcepolitik, så vi kan fastholde denne position og fortsætte den gode udvikling.

Rigtig god læselyst

Karsten Dybvad
Adm. direktør, DI

Indhold

DI's miljø- og ressourcepolitik	1
Fremtidens miljø- og ressourcepolitik	4
Udfordringer skal gøres til muligheder	6
Vision 2025	6
DI's overordnede mål	8
Cirkulær økonomi	9
1. Ressourceeffektivitet i virksomheden	10
2. Nye forretningsmodeller	11
3. Tilgængelighed af ressourcer	12
4. Innovation – det offentlige som driver	14
5. Målbarhed af resourceproduktivitet	16
Produkter i fokus	17
1. Produktregulering, der fungerer – Eco-designdirektivet	18
2. Den fremtidige kemikalielovgivning	19
3. Forbedret håndhævelsesindsats	21
4. Miljømærker	22
5. Genanvendelse	22
Den fremtidige miljølovgivning- og forvaltning	24
1. EU-lovgivning som rettesnor	26
2. Effektiv sagsbehandling og rummelige miljøgodkendelser	27
3. Risikovirksomheders vilkår	28
4. Kontrol og tilsyn	28
5. Klageadgang	29
6. Virksomhedernes placering – myndighedernes arealplanlægning	31
Effektive forsyningssektorer	33

Fremtidens miljø- og ressourcepolitik

Baggrund

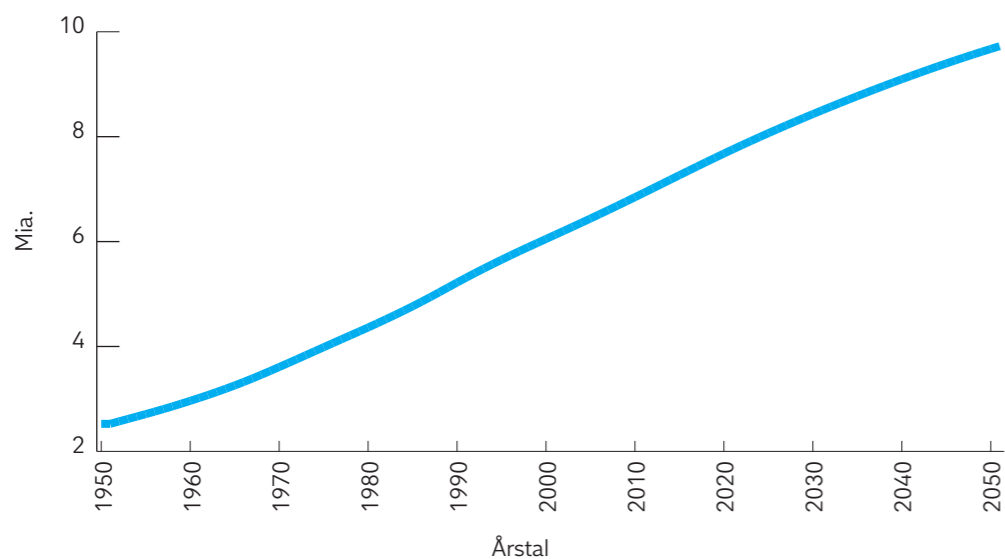
Miljø- og ressourcepolitikken skal udvikle sig i takt med samfundsudviklingen. Fra at være et omkostningstungt område med fokus på begrænsninger af røg, støj og møg skal miljø- og ressourcepolitikken udvikles til at fremme et samspil mellem forretningspotentiale og miljøbeskyttelse.

En høj grad af miljøbeskyttelse er naturlig for virksomheder i dag. I de tidligste faser af miljøreguleringens historie var der fokus på lokal påvirkning af nærmiljøet. Det var, og er til dels stadig, regulering af udledninger til jord, luft og vand. Danmark var et af de første lande i verden, som i 1971 fik et ministerium for forureningsbekæmpelse, den første miljøbeskyttelseslov blev til i 1974, og siden er den europæiske miljølovning kommet til.

I dag er de store miljøpåvirkninger håndteret og reguleret, og vi har stort set fået styr på udledningerne i Danmark. Der skal fortsat arbejdes på at sikre bedre miljø og sundhed, men konteksten er i dag en anden end i 1970'erne, hvor regulering af virksomhedernes produktion var i fokus. I dag er der behov for at fokusere mere på produkternes miljøpåvirkning, da miljøproblematikkerne er blevet globale, og handlen med varer i mange tilfælde foregår på tværs af verdensdele.

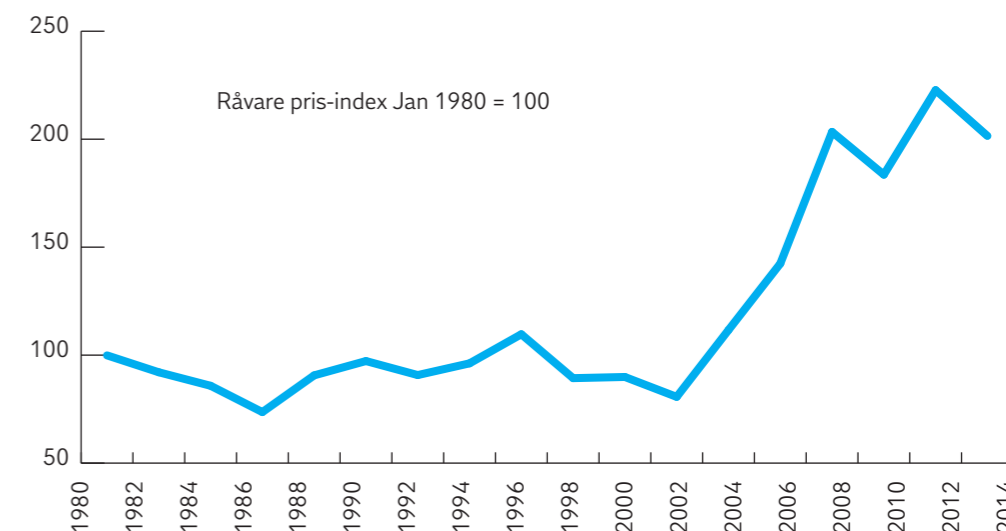
Derfor er der behov for at modernisere og forenkle miljølovgivningen. Den skal understøtte et innovativt erhvervsliv og skabe plads og muligheder for at nytænke produkter og produktion samt styrke virksomhedernes konkurrenceevne i den globale kontekst. Fokus bør i

VERDENSBEFOLKNING

Kilde: UN, World Population Prospects. The 2015 Revision

RÅVARER

Kilde: McKinsey Global Institute (GMI) Commodity price index. Baseret på fire råvaregrupper: fødevarer, energi, metaller og råstoffer.

fremtiden være på tværgående temaer som cirkulær økonomi og ressourceeffektivitet, da det er den virkelighed, virksomhederne arbejder i og ud fra. Lovgivningen skal være besluttet på EU-niveau, så der sikres lige konkurrencevilkår og et velfungerende indre marked. Reguleringen skal indrettes, så den fremmer vilkårene for virksomhederne og væksten og samtidig varetager de globale miljøproblematikker. Nationale særregler og tunge administrative lovgivninger skal fjernes.

Status

Mange danske virksomheder er i dag en del af globale forsyningskæder. Varer og komponenter bliver ofte fremstillet uden for Danmark og EU, og mange danske virksomheder eksporterer deres varer. Derfor sker miljøbelastningen i stigende grad i andre lande end der, hvor produktet bliver forbrugt.

Det betyder, at miljø- og ressourceudfordringer i dag i langt højere grad er globale og går på tværs af landegrænser. Det er udfordringer som

klimateforandringer, tab af biodiversitet, luftforurening, adgang til rent vand og trækket på klodens ressourcer.

Det stiller nye krav til virksomhedernes måde at drive forretning på men også til måden at regulere på, så der både tages hånd om de globale miljøudfordringer og virksomhedernes konkurrenceevne.

Forventet udvikling

Verdensbefolkningen forudsiges at nå 9,7 mia. i 2050 med den største tilvækst i udviklingslandene. I 2030 forventes på verdensplan 3 mia. flere middelklasseforbrugere i forhold til 2009. I takt med at verdens befolkning vokser og bliver stadig rigere, vil presset på naturressourcerne blive større og medføre behov for ændrede produktionsformer og nye forretningsmodeller.

Med en hastigt voksende befolkningstilvækst og efterspørgsel efter bedre levestandarder vil presset på naturressourcerne fortsat øges, hvilket betyder højere priser på materialeinput.

VERDENS 10 MEST MONOPOLISEREDE RÅSTOFFER

	Mineral	Land 1	pct.	Land 2	pct.	Land 3	pct.	Samlet i pct.
1	Niobium mineraler	Brasilien	91	Canada	7	Andre	1	99
2	Beryllium	USA	87	Kina	11	Mozambique	1	99
3	Sjældne jordarter	Kina	87	USA	6	Australien	4	97
4	Vanadium	Kina	37	Sydafrika	35	Rusland	25	97
5	Strontium mineraler	Kina	50	Spanien	38	Mexico	8	96
6	Jod	Chile	61	Japan	34	Kina	2	96
7	Wollastonit	Kina	59	Indien	29	Mexico	8	96
8	Wolfram	Kina	85	Rusland	5	Canada	3	92
9	Platin	Sydafrika	72	Rusland	15	Zimbabwe	6	92
10	Grafit	Kina	68	Indien	14	Brasilien	7	89

Kilde: US Geological Survey 2013, GEUS og EU-Kommissionen

Priserne er steget markant de sidste 15 år, og forventningerne – bl.a. fra IMF – er, at denne udvikling vil fortsætte.

Samtidig er der højere usikkerhed i forsyninger med svingende (og opadgående) priser til følge. De geopolitiske udfordringer øger sårbarheden for adgangen til ressourcerne. F.eks. har nogle lande indført eksportrestriktioner på råstoffer for at fremme egen industriproduktion. Et eksempel herpå er Kina, der har 91 pct. af verdens produktion af en af de sjældne jordarter (neodymium), som anvendes til magneter i flere miljøteknologiske produkter.

Flere af de metaller, der fremadrettet skal anvendes i produktionen af renere energiteknologier har ifølge et svensk studie høj risiko for knaphed allerede i 2020. Det drejer sig blandt andet om indium og tellurium, der grundet begrænsede mængder og den førte handelspolitik vil opnå knaphed, hvilket er et billede på, at flere materialestrømme skal sikres fremadrettet i forhold til produktionsbehov.

Udfordringer skal gøres til muligheder

Den forventede udvikling medfører mange udfordringer men også nye muligheder for virksomheder. I Danmark har vi længe været gode

til at få sat vores viden og teknologier i spil. Det skal vi blive endnu bedre til. Gerne på nye måder for at imødekomme udfordringerne vedr. miljø og ressourcer, men også for at imødekomme kunde- og markedstrend samt lovgivning på dette område.

Vi har i Danmark en række teknologier, produkter og know how, der kan bidrage med løsninger på de globale udfordringer. Det skal udnyttes, og vores styrkepositioner fremmes, så eksportmulighederne profiteres optimalt og medfører øget vækst. Blandt andet har en samlet vandbranche opstillet en målsætning om at fordoble eksporten af danske vandløsninger og vandteknologier frem mod 2025 fra 15 mia. kr. til 30 mia. kr.

Vision 2025

DI's vision er et åbent og velstående samfund i vækst og balance. Med dette udgangspunkt skal Danmark være verdens mest attraktive land at drive virksomhed i og ud fra.

En velfungerende miljø- og ressourcepolitik er afgørende for, at der sikres samspil mellem høj miljø- og sundhedsbeskyttelse og økonomisk vækst. Bæredygtig vækst er en forudsætning for, at der på sigt bliver skabt balance og velstand i samfundet.

Miljø- og ressourcepolitikken skal understøtte, at virksomhederne kan udvikle og producere konkurrencedygtige produkter i en ressourceeffektiv økonomi i vækst og balance.

DI's miljøpolitik 2025 er opdelt i **fire centrale temaer**, der afspejler de fremtidige vilkår for miljøpolitikken. De fire temaer præsenteres kort herunder og bliver efterfølgende beskrevet i hvert sit kapitel.

Cirkulær økonomi: De danske virksomheders konkurrenceevne skal øges gennem fokus på cirkulær økonomi og effektiv udnyttelse af ressourcer som vand, råstoffer og andre materialer. En ressourceeffektiv økonomi vil samtidig give danske virksomheder en styrkeposition i forhold til eksport af teknologiløsninger, der kan bidrage til at løse de globale miljøudfordringer.

Produkter i fokus: Gennem produktreguleringen i EU skal der sikres beskyttelse af miljø og sundhed samt give mulighed for virksomheder til at udvikle konkurrencedygtige produkter, der ligestiller produkter inden og uden for EU og skaber incitament til forbedringer. Ulige konkurrenceparametre skabt af regu-

leringen skal fjernes, mens lovgivning, der understøtter virksomhedernes indsats, skal videreudvikles, eksempelvis eco-designdirektivet.

Den fremtidige miljølovgivning- og forvaltning: For at virksomhederne kan udvikle og producere konkurrencedygtige produkter, skal miljøreguleringen moderniseres og forenkles, så det bliver lettere for virksomhederne at navigere i lovgivningen. EU udgør den overordnede ramme for den nationale miljøpolitik, og den nationale miljøpolitik skal indrettes herefter. Lovgivningen skal understøtte innovative løsninger og forretningsmuligheder og på samme tid sikre høj miljø- og sundhedsbeskyttelse.

Effektive forsyningssektorer: Strukturen i den danske vand- og affaldssektor er af historiske årsager i stort omfang placeret i offentligt regi, finansieret via gebyrer af borgere og virksomheder i Danmark. Derfor er der behov for en styring, der sikrer effektivitet og innovation i branchen og som på samme tid udnytter, at forsyningssektoren kan anvendes til at understøtte eksport af danske miljøteknologiske løsninger.

DI'S OVERORDNENDE MÅL:

DI's overordnede mål for miljø- og ressourcepolitikken frem mod 2025 afspejler visionen:

⇒ **DI's overordnede mål for ressourceeffektivitet** er, at danske virksomheder i 2025 er blandt verdens mest ressourceeffektive virksomheder

⇒ **DI's overordnede mål er at sikre en produktregulering i EU**, der balancerer beskyttelse af miljø og sundhed og samtidig fremmer virksomhedernes muligheder for at udvikle konkurrencedygtige produkter

⇒ **DI's overordnede mål for miljøreguleringen og forvaltningen heraf** er, at den skal skabe råderum for innovation af nye processer og produkter samtidig med, at den beskytter vores fælles ressourcer som vand, jord, natur og luft så effektivt som muligt

⇒ **DI's overordnede mål for politikken inden for forsyningssektoren** er, at den skaber grobund for en innovativ og effektiv forsyningssektor, der også kan bidrage til, at danske virksomheder øger deres eksport af miljøteknologiske løsninger og produkter.

De overordnede mål bliver uddybet i de fire politikområder om cirkulær økonomi, produkter i fokus, den fremtidige miljølovgivning og -forvaltning og effektive forsyningssektorer.

Cirkulær økonomi

DI's overordnede mål for ressourceeffektivitet er, at danske virksomheder i 2025 er blandt verdens mest ressourceeffektive virksomheder.

Med en fortsat voksende befolkning i verden og en kraftig stigning i levestandarden i store dele af verden, herunder i Kina og Indien, bliver efterspørgslen efter ressourcer i de kommende år intensiveret. Anvendelse af råvarer er en voksende del af mange virksomheders produktionsudgifter, og et øget fokus på effektiv ressourceudnyttelse er derfor et vigtigt konkurrenceparameter. EU-Kommissionen fremsatte som følge heraf en handlingsplan for cirkulær økonomi i 2015.

Cirkulær økonomi er også en dagsorden om ressourceeffektivitet. Det er et opgør med traditionelle lineære forretningsmodeller, som starter med udvinding af ressourcer og ender med affald. Cirkulær økonomi handler om at drive forretning smartere i en nytænkning af forretningsmodeller, værdikæder, produktionsprocesser og produkter fra design over brugsfasen til affalds- eller genbrugsfasen. Udover signifikante omkostningsbesparelser åbner cirkulær økonomi nye muligheder for, at danske virksomheder kan skabe nye arbejdspladser og få en konkurrencemæssig fordel.

Omstillingen til en cirkulær økonomi vil kræve mange ændringer, og det er vigtigt, at det ikke

kun bliver et projekt for ildsjæle og "aktiviteter på offentlig støtte". Cirkulær økonomi er en vigtig erhvervsdagsorden, som kan bidrage til øget ressourceeffektivitet og øge virksomhedernes forsyningsikkerhed af begrænsede ressourcer. Vi skal sikre markedsdrevne løsninger, som sikrer en bred udbredelse og samtidig sikrer omkostningseffektive løsninger og fokus på virksomhedernes konkurrenceevne. Derfor vil et velfungerende indre marked for ny og bedre anvendelse af sekundære ressourcer være en nøgle til omstillingen.

Delmål 2025

- ⇒ Danske virksomheders konkurrenceevne er styrket gennem øget ressourceeffektivitet og udvikling af nye forretningsmodeller
- ⇒ Barrierer for nye forretningsmodeller er fjernet
- ⇒ Tilgængeligheden og forsyningsikkerheden af sekundære ressourcer skal lettes, så de er omkostningsmæssigt og bureaukratisk på niveau med anvendelsen af primære ressourcer, og muligheden for at udnytte værdierne fra flere interessenters side højnes
- ⇒ Med afsæt i øget offentlig forskning og udvikling samt et hjemmemarked med offentlig efterspørgsel af cirkulær økonomiløsninger, der er totaløkonomisk attraktive, er eksporten af miljøteknologiske løsninger styrket.

1. Ressourceeffektivitet i virksomheden

Baggrund

Der er stigende efterspørgsel efter ressourcer som metaller, energi og vand, og derfor har virksomhederne behov for at gentænke deres produkter og produktionsprocesser med henblik på at øge ressourceproduktiviteten ved både at blive mere ressourceeffektive og ved udvikling af nye og innovative forretningsmodeller.

Ifølge beregninger fra Copenhagen Economics kan danske virksomheder spare mellem 5 og 11 mia. kr., hvis de bliver bedre til at udnytte de materialer, energi og råvarer, som de bruger i deres produktion. Det svarer til, at virksomheder sparer mellem 9 og 19 kr. pr. arbejdstime. Det er et stort spænd, men det afspejler blandt andet, at der er meget stor forskel på de udfordringer, virksomhederne står med. Hvis 80 pct. af omkostningerne udgøres af direkte materialeinput, for eksempel metaller, så er det selvfølgelig en anden situation end en virksomhed, hvor størstedelen af udgiften udgøres af lønudgifter.

Status

Tidligere har der været fokus på effektivisering og minimering af ressourceforbruget. Det kan f.eks. være ift. teknologiske effektiviseringer inden for energi og vand samt minimering af spild igennem f.eks. lean. Dette omtales ofte som "eco-efficiency", hvor virksomheder forsøger at nedbringe deres forbrug.

Cirkulær økonomi har ikke kun fokus på effektivisering og minimering af spild, men også fokus på optimal udnyttelse af den indlejrede værdi i ressourcerne. Disse cirkulerer flest mulige gange igennem produktionsapparatet eller indgår i industrielle symbioser fremfor at ende som affald eller spild. Dette omtales ofte som "eco-effectiveness".

Forventet udvikling

Fokus på forsyningsikkerhed for virksomhedernes nøgleressourcer er et vigtigt strategisk

element i mange virksomheders arbejde. Og i en verden med begrænsede ressourcer og stigende efterspørgsel bliver det fortsat vigtigt at anvende ressourcerne optimalt og gøre sig mindre afhængig af adgang til kritiske ressourcer. Der har hidtil været stort fokus på vand- og energieffektivisering i mange virksomheder, hvilket fremadrettet skal udvides til ressourceforbruget generelt.

I dag er en virksomheds konkurrenceevne og produktivitetniveau i mange tilfælde ikke kun relevant for den enkelte virksomhed, men også for den samlede forsyningskæde. En stor del af de danske virksomheder indgår i globale forsyningskæder og er dermed underlagt globale konkurrencevilkår. Derfor vil tættere samarbejde og reducere af risici med fokus på værdiskabelsen og fastholdelse af ressourcer via cyklus i forsyningskæden både kunne føre til besparelser og øget indtjening, men også til innovation og nye produkter og forretningsområder.

Omstillingen til cirkulær økonomi kan kræve økonomiske ressourcer hos den enkelte virksomhed. Der vil derfor være behov for investeringer til forretningsudvikling, test og demonstration af de nye teknologier, platforme og infrastruktur til implementeringen af cirkulære økonomiløsninger.

DI foreslår, at

- ⊕ Der afsættes midler til at fremme investeringsmulighederne for omstilling til ressourceeffektivitet i virksomhederne – nationalt eksempelvis gennem innovationsfonden, men også internationalt gennem EU-fonde eksempelvis Horizon
- ⊕ Der skal øremærkes 80 mio. kr. årligt af de samlede midler på 200 mio. kr. til miljøteknologisk udvikling, test og demonstration (MUDP-midlerne) med fokus på cirkulær økonomi
- ⊕ Ressourceeffektivitet skal være et vigtigt element i F&U-programmer i blandt andet Erhvervs- og Vækstministeriet samt i Miljø- og Fødevareministeriet.

2. Nye forretningsmodeller

Baggrund

Nye forretningsmodeller er i hastig vækst. Fra de mindre græsrodsbaserede løsninger til de store virksomheders systemer er der fokus på nye måder at opnå optimal udnyttelse af ressourcer på. For forbrugerne (såvel borgere, offentlige myndigheder som virksomheder) giver det mening at bruge nye forretningsmodeller som for eksempel at gå fra at eje et produkt til

at indkøbe/leje en funktion. For virksomheder giver det nye forretningsmuligheder og nye muligheder for at sikre adgang til ressourcer i form af f.eks. brugte eller defekte produkter, komponenter og halvfabrikata. Dermed er nye forretningsmodeller én vej til at skabe vækst og produktion i Danmark.

Status

Forretningsmodellerne er mange fra leje/leasystemer over tilbagetagningsordninger til industrielle symbioser eller deleøkonomiske

TENDENSER PÅ MARKEDET:

1

Genanvende ressourcer og forlænge levetid af produkter og materialer

- ⊕ Der anvendes sekundære råmaterialer som input i produktionen. Det kan være såvel egne sekundære materialer, returnerede produkter eller delkomponenter som sekundære råmaterialer indkøbt gennem symbiosesamarbejder
- ⊕ Flere varer videresælges og genbruges
- ⊕ Varer bliver i højere grad mulige at reparere og opgradere. Varer produceres, så de fysisk er mulige at reparere. Det gælder både den enkelte vare eller delkomponent samt samlingen af flere produkter i et system.
- ⊕ Designprocessen er afgørende, så produkter konstrueres, så de er lette at adskille, reparere og opgradere. Der arbejdes med samlede processer frem for enkelte dele af et industrielt system.

2

Ændret ejerskab – produkt leveres som en service

- ⊕ Øget salg af funktioner og tjenesteydelser. Dermed bibeholdes ejerskabet af eller rådigheden over en genstand hos andre end køberen. I stedet for at handle med varer og produkter, handles der med funktioner, ydelser, services eller effekter
- ⊕ **Eksempel:** En kommune indkøber ikke 1000 lygtepæle og el, men funktionen belysning på 50 gader
- ⊕ Større salg af immaterielle, elektroniske eller virtuelle varer frem for fysiske varer.
- ⊕ **Eksempel:** Man køber eller lejer ikke film på DVD, man får adgang via internettet.

3

Deleøkonomi

- ⊕ Både kommercielt og privat etableres der deleordninger, hvor en række forbrugere har adgang til at benytte samme genstand
- ⊕ **Eksempel:** Udlejning af egne boliger til turister eller deleordninger for biler.

løsninger. Der er flere og flere omstillinger fra salg af varer til salg af funktioner. Det betyder, at leasing og leje af produkter er nogle af de forretningsmodeller, som vinder større og større indpas. Det er en helt ny måde at betragte markedet på. Nye forretningsmodeller, der giver mening i én virksomhed eller produktområde, er ikke nødvendigvis attraktive og anvendelige i andre – det afhænger af mange faktorer. Leasingmodeller giver oplagt ikke mening for forbrugsprodukter, der forsvinder i brugsfasen som f.eks. en rulle bagepapir, mens det eksempelvis kan være en attraktiv model for mange elektronikprodukter. Det er væsentligt, at reguleringen i Danmark og EU understøtter denne diversitet.

Forventet udvikling

I fremtiden vil der være flere og flere virksomheder, som ikke "giver slip" på deres produkter/ressourcer, men bibeholder ejerskabet, da ressourceejerskab forventes at blive et konkurrenceparameter i en verden med knaphed på ressourcer. Der kommer således øget fokus på producentansvar for de produkter, der sættes på markedet. Teknologifokus ændres til systemfokus. I visse tilfælde vil man arbejde for, at forretningen er hos producenten - besparelsen hos kunden.

DI foreslår, at

- ⊕ Konkrete reguleringsmæssige barrierer for nye forretningsmodeller skal identificeres og fjernes. Det kan for eksempel være lovliggørelse af tilbagetagningsordninger, eller hvordan sekundære ressourcer skal håndteres i forhold til f.eks. mærkning, CE-mærkning
- ⊕ DI skal medvirke til at udbrede kendskabet til potentialer og muligheder knyttet til nye forretningsmodeller inden for cirkulær økonomi
- ⊕ Eksisterende lovgivning om producentansvar tilpasses, så der skabes et incitament for producenterne til at få ressourcerne tilbage.

3. Tilgængelighed af ressourcer

Baggrund

Anvendelse af sekundære ressourcer er i dag mere omkostningskrævende og bureaukratiske end anvendelse af primære ressourcer. Det skyldes hovedsageligt, at sekundære ressourcer bliver klassificeret som affald og dermed underlagt affaldsreglerne, som betyder flere myndighedskrav om godkendelser, tilsyn, indberetninger m.v. Anvendelsen af sekundære ressourcer vil desuden ofte byde på flere udfordringer i relation til test og kontrol af indhold, egenskaber og kvalitet.

Status

Der er en række barrierer, der spænder ben for overgangen mod en mere cirkulær økonomi og herunder særligt øget genanvendelse af affald i ny produktion. I dansk kontekst drejer det sig bl.a. om organiseringen af affaldssektoren, og at danske myndigheder fortolker EU's affaldsregler, herunder særligt affaldsdefinitionen og reglen for import og eksport af affald meget restriktivt. På EU-niveau skal fokus være på en mere ensartet implementering og håndhævelse af direktiver og forordninger på affaldsområdet, som kan understøtte et indre marked for sekundære ressourcer.

Hvis affaldsressourcerne skal erstatte virgine råstoffer i produktionen af nye produkter, stiller det krav til samme tilgængelighed – eller forsyningssikkerhed – som ved virgine, og det kræver kendte kvaliteter og måske endda dokumenterbare kvaliteter. Det nødvendiggør samtidig ens administrative byrder ved anvendelsen.

Den private genanvendelsesbranche kender affaldsproducenterne og deres affaldstyper og -mængder. De kender behovet for forbehandling og kvalitetskontrol, og deres internationale perspektiv sikrer, at affaldsressourcerne kan afsættes bedst muligt.

Det er bl.a. derfor, det er så vigtigt, at der skabes et konkurrencedygtigt marked for affaldshåndteringen, der kan bidrage til nye omkostnings-

effektive løsninger for affaldets transformation fra affald til ny sekundær råvare. Det er helt afgørende, at private virksomheder gives adgang til affaldet. Der skal adgang til en større mængde affald og mere konkurrence, før det kan bewirke i investeringer i innovation og i ny genanvendelseskapacitet og derigennem medføre bedre og billigere genanvendelsesmuligheder end dem, vi kender i dag.

Den cirkulære økonomi skal ikke blot søges opnået via skærpede krav til håndteringen af affaldsressourcer – og i affaldsreglerne. Primært skal det sikres, at det er attraktivt for produktionsvirksomheder at anvende genanvendelige affaldsressourcer i deres produktion. Er der en efterspørgsel, kommer der et udbud.

I dag er dele af ejerskabet til affaldet og derved fremtidens ressourcer overgivet til kommunerne. Dette monopol er baseret på en gammeldags regulering, hvor affald var et problem, og hvor deponering var den primære affaldshåndteringsmetode. Den globale udvikling og forbrug af ressourcer har medført, at der er en øget værdi i flere typer af affald. Det er en udvikling, som vil fortsætte. Derfor skal adgangen til affald og ressourcer nytænkes og markedsføres, så de genanvendelige værdier bliver en handelsvare på lige fod med nye ressourcer. Det vil sikre, at de ressourcer, som bør genanvendes bliver genanvendt – og

at de ressourcer, som bør nyttiggøres til energiproduktion bliver forbrændt.

Der ses endvidere en øget tendens til benyttelse af andre virksomheders ressourcer og biprodukter i og på tværs af virksomheder og sektorer, de såkaldte industrielle symbioser. Herunder er forsyningssikkerhed for sekundære ressourcer en væsentlig udfordring ved cirkulær økonomi og symbioseprojekter. Derfor er det væsentligt, at symbioseprojekter er forretningsdrevne. Materialestrømme i form af affald og ressourcer har hidtil primært skulle fra affaldscontainerne til deponi eller afbrænding, nu skal ressourcerne gøres tilgængelige på markedet igen på en mere gennemsigtig måde.

Forventet udvikling

Affald er en ressource, som skal tilbage i et råvarekredsløb, der hvor det giver samfundsøkonomisk mening, og ellers udnyttes til energiproduktion. Det kræver teknologiudvikling og investeringer i ny behandlingskapacitet.

Private aktører og et frit marked for håndtering af affald vil medvirke til at give en langt bedre udnyttelse af ressourcerne i affaldet. Det kan kun ske omkostningseffektivt, hvis der gives adgang til større affaldsmængder. En grøn omstilling i affaldssektoren bør ske på en omkostningseffektiv måde, som bidrager til flere arbejdspladser og større eksport.

Det er en barriere for øget genanvendelse, at kommunerne fortsat har anvisningsret og -pligt for det forbrændingsegnete erhvervsaffald og dele af det genanvendelige erhvervsaffald, idet kommunernes ejerskab til forbrændingsanlæg påvirker deres regelfastsættelse i de kommunale regulativer, deres konkrete klassificering af affald og deres tilsyn. Det er et problem, at private virksomheders etablering af egne tilbagetagningssystemer er omkostningskrævende og administrativt tungt.

Mulighederne for symbioser på tværs af brancher er i mange henseender fornuftigt, hvorfor en udbredelse og udvikling af konceptet bør understøttes i EU. Vidensdeling på tværs er nødvendigt, så der skabes kompetencer mellem leverandørkæderne, som opbygges og udveksles. Det gøres ved, at der nedsættes partnerskaber med fokus på affaldsstrømme. Der eksisterer i dag en række virksomheder, der som en del af forretningsgrundlaget formidler sekundære råmaterialer.

Det skal sikres, at videresalg af genanvendelige materialestrømme og produkter gøres tilgængelig og gennemsigtigt, så markedsmulighederne styrkes. Barrierer som uvisheden om forsyningsikkerhed, logistiske problematikker, passende volumener og kvalitet skal håndteres, så det bliver en tilgængelig ressourcestrøm på lige niveau med de virgine materialestrømme. Dette skal håndteres på EU-niveau, hvor det giver mest mening.

DI foreslår, at

- ⊕ Der skal ske en reel markedsføring af affaldssektoren, og den kommunale anvisningsret for affald skal ophæves
- ⊕ Danmark skal arbejde for, at der skabes et velfungerende indre marked for sekundære ressourcer bl.a. ved, at EU's affaldsdefinition bliver ændret, så sekundære ressourcer reguleres som andre råvarer
- ⊕ Der skal nedsættes partnerskaber på tværs af brancher og affaldssektorer med fokus på genanvendelse af affaldsstrømme.

4. Innovation – det offentlige som driver

Baggrund

Det er ikke blot forretningsmodeller, som kan være en vækstfaktor. Løsningerne på de globale miljøudfordringer og ressourceeffektivitet i virksomhederne kan også medføre vækst. I og med vi har et stærkt hjemmemarked, som længe har arbejdet for at minimere emissioner og ressourceforbruget og samtidig tænke i holistiske vand- og klimatilpasningsløsninger, er vi også en nation, som har udviklet og afprøvet mange af de teknologier og løsninger, der kan løse de globale miljøproblematikker.

Flere af disse miljøteknologiske løsninger købes af det offentlige, som derved har en stærk position for at fremme innovative grønne løsninger. Herunder er et stærkt samarbejde mellem private virksomheder og vand- og spildevandsselskaberne om nye innovative løsninger vigtigt.

Status

De danske løsninger inden for både klimatilpasning, vand, ressourcer og luft har stort eksportpotentiale. Løsningerne kan og skal bidrage til vækst langt ud i fremtiden. Virkemidler som et stærkt hjemmemarked, hvor løsningerne kan ses i praksis – gerne indkøbt af det offentlige, i forbindelse med anlægsinvesteringer – er et stærkt værktøj for at fremme eksportmulighederne.

Det er vigtigt, at omstillingen i samfundet også afspejles i det offentlige ageren. De offentlige udbud skal tilpasses, så de ikke bliver låst for hurtigt, og innovationsmulighederne derved fjernes. I de situationer, hvor det giver mening, skal der i offentlige indkøb i højere grad efterspørges funktioner og tjenester frem for varer og produkter. Der vil også være behov for dialog med markedet forud for udbud, så der kan udvikles nye ideer, inden den juridiske tekst låses fast. Det stiller krav til de enkelte udbud og til indkøberne.

Derudover kan der fra det offentlige side fokuseres og købes ind efter et totaløkonomisk princip. Løsninger skal vurderes og indkøbes ud fra, hvilke miljøpåvirkninger og omkostninger, der er i hele produktets brugsfase. Det kan være en udfordring, da det ofte er to forskellige budgetter/pengekasser, som skal finansiere indkøbs- og driftsfasen. Der skal derfor arbejdes på at skabe de rette incitamenter for effektiviseringer hos medarbejderne og vægtning af langsigtede fordele.

Samtidig har de miljøteknologiske virksomheder brug for midler til test og demonstration af løsningerne. MUDP-midlerne er økonomisk rentable og bør derfor hæves og bredes i scope, så de cirkulære ydelser også støttes.

Forventet udvikling

Vækstmulighederne i miljøteknologiske løsninger er store, da de danske styrkepositioner efterspørges globalt nu og fremadrettet. Der er stor efterspørgsel efter miljøteknologiske systemløsninger. Disse cases kan med fordel vises i tilknytning til by til by samarbejder eller myndighedssamarbejder på tværs af landegrænser.

I udbudsformen af offentlige projekter bør der ikke udelukkende fokuseres på indkøbspris,

men også på omkostninger i brug/drift og bortskaffelse/genanvendelse. Denne betragtning kaldes totaløkonomi og er baseret på produktets livscyklus. Valget vil således ikke falde på den vare, som er billigst i anskaffelse men den vare, der set over hele etablerings-, brugs- og bortskaffelsesfasen er billigst.

DI foreslår, at

- ⊕ Det danske salg af miljøteknologiske løsninger skal fordobles i løbet af de næste 10 år frem mod 2025
- ⊕ Midler til udvikling og demonstration (MUDP) skal hæves til 200 mio. kr. årligt på finansloven fra 2016 frem til 2018
- ⊕ Offentlige indkøb skal give incitament til at vælge de bedste løsninger ud fra den ønskede funktion og ud fra et totaløkonomisk perspektiv, hvor indkøbspris og omkostninger til drift og bortskaffelse/genanvendelse medtages
- ⊕ I de større anlægsprojekter skal mulighederne for innovation og systemløsninger prioriteres. Det gøres ved et styrket offentligt privat samarbejde, dialog med markedet forud for udbud og udbud med funktionskrav.

EKSEMPEL PÅ FORMULERING AF FUNKTIONSKRAV

1 Typisk formulering på indkøb af print/kopifunktion:

Fabriksnyt udstyr til kontormiljø. 40 enheder af maskiner med 50 sider/min. 100 printere med en hastighed på 25 sider/min. Der anvendes ca. 1000 print per medarbejder per måned.

Sidstnævnte giver leverandøren en mulighed for at rotere produkter afhængig af ændringer i printvolumen i enkelte afdelinger. Men det giver også leverandøren mulighed for at implementere løsninger, som sænker den samlede printmængde til fordel for miljø og økonomi. I dag har leverandøren ikke dette incitament – tværtimod. Jo mere der printes, jo bedre.

2 Reel funktionel formulering:

Funktionsleverance af print/kopi til kontormiljø med 800 ansatte fordelt på 8000 kvm. i 4 etager (vedlagt grundtegning), hvor alle medarbejdere skal have adgang til print inden for 50 meter.

Eksempel: En kommune skal fremadrettet udbyde f.eks. belysning af en bydel i xx antal år, og ikke udbyde indkøb af yy lygtepæle. Det vil skabe mulighed for, at en virksomhed kan tilbyde at opstille og drive belysningen og dermed løbende kan optimere belysningen til den økonomisk mest attraktive.

5. Målbarhed af ressourceproduktivitet

Baggrund

Materialer er et vigtigt faktorinput i produktionen sammen med arbejdskraft og kapital. En indikator for ressourceproduktivitet kan derfor bidrage til det overordnede billede af, hvordan det går med produktiviteten i Danmark.

Ved at sammenligne Danmarks ressourceproduktivitet med de lande, vi normalt sammenligner os med, fås et indtryk af, hvor effektivt vi udnytter ressourcerne.

Der mangler dog endnu et solidt metodisk grundlag for, hvordan ressourceproduktivitet kan opgøres, og det er en nødvendig forudsætning for, at der kan sættes politiske målsætninger.

EU-Kommissionen, OECD og FN arbejder på en hovedindikator, der kan belyse, hvordan det går med at afkoble den økonomiske vækst og materialeforbrug. Det er afgørende for politiske målsætninger, at de er målbare. Derfor er arbejdet med indikatorer vigtigt og at der arbejdes på, at udvikle en metode på internationalt niveau.

Status

Udfordringen er at finde en metode for at kunne beregne en hovedindikator, der kan illustrere den økonomiske værdiskabelse i forhold til materialeforbrug, og der som minimum er sammenlignelig på EU-niveau.

Forventet udvikling

EU-Kommissionen har tidligere foreslået en målsætning om, at ressourceproduktiviteten i EU skal være øget med 30 pct. i 2030. Men på baggrund af manglende metodegrundlag og data blev en egentlig målsætning udskudt. Eurostat arbejder på at udvikle en metode, der kan opnå bred anerkendelse og understøtte politiske målsætninger.

DI forslår, at

- ⇒ Danmark arbejder for et metodegrundlag, der kan bruges som indikator for, hvordan det går med ressourceproduktivitet på tværs af medlemsstaterne under hensyntagen til virksomheders administrative omkostninger ved indberetninger.

Produkter i fokus

DI's overordnede mål er at sikre en produktregulering i EU, der balancerer beskyttelse af miljø og sundhed og sikrer virksomhedernes gode muligheder for at udvikle konkurrencedygtige produkter.

DI's definition af produkter er fysiske varer lige fra emballage over industrimaskiner til komplekse bygninger.

Baggrund

Med globaliseringen er varer og data fra hele verden blevet tilgængelige for os. Det betyder bl.a., at hele eller dele af de produkter, som anvendes af europæiske forbrugere i dag, ofte bliver produceret uden for EU's grænser.

Status

Miljøkravene og reguleringen i de lande, hvor tung produktion som regel flyttes til, vil ofte være mindre krævende at overholde end inden for EU's grænser. Det kan give en konkurrencemæssig skævvridning for produktionsarbejdspladser i EU og gavner på ingen måde det globale miljø, da problematikkerne blot flyttes uden for EU.

Forventet udvikling

I takt med, at danske produktionsvirksomheders miljømæssige forhold er reguleret, og at leverandørkæderne samtidig bliver globale, flyttes det lovgivningsmæssige fokus fra virksomhederne til produkterne og deres indholdsstoffer. En tendens, der i stigende grad ses i EU-regi. Samtidig er der fra forbrugerne en stigende frygt for, at de produkter, vi forbruger og omgiver os med, indeholder stoffer, der kan skade vores sundhed og miljø. Når tendensen går den vej, vil det være nyttigt at arbejde for en produktregulering, der giver mening for såvel virksomhederne som borgerne.

Når produkterne således bliver omdrejningspunkt for lovgivningen, (frivillige ordninger og vejledninger) forventer vi, at der vil blive stillet langt større krav til viden om produkternes sammensætning. Produktlovgivningen vil løbende skubbe markedet væk fra de mest miljøbelastende produkter og samtidig trække de mere effektive produkter, som har bedre forbrugerinformation, frem. Lovgivning og andre frivillige ordninger som standardisering og vejledninger m.v. skal skabe incitamenter til, at det kan betale sig for virksomhederne at producere miljørigtigt og effektivt med fokus på genanvendelse.

I dag er der på EU-niveau produktreguleringer, der stiller krav til design og indholdsstoffer i konkrete produktgrupper. Disse reguleringer tager udgangspunkt i selve produktet, og der er derfor ligestilling mellem de produkter, der er produceret inden for EU og de, der er produceret udenfor. Imidlertid bryder REACH-forordningen med dette princip og tager i stedet udgangspunkt i, hvor produktet er produceret. Det giver en konkurrencemæssig fordel for produktion uden for EU.

Delmål 2025

- ⇒ EU's produktlovgivning skal skabe incitament til udvikling og salg af miljørigtige og ressourceeffektive produkter med fokus på anvendelses- og genanvendelsesfasen
- ⇒ EU's produktlovgivning skal stille de samme krav til produkter produceret uden for og inden for EU
- ⇒ Virksomhederne, som udvikler produkter med et materialevalg og design, der muliggør udnyttelse af ressourcerne igen understøttes af lovgivningen.

1. Produktregulering, der fungerer – Eco-designdirektivet

Baggrund

Eco-designdirektivet har til formål at sikre, at produkter, der indføres, produceres og markedsføres i det indre marked, skal overholde specifikke minimumskrav. Direktivet sidestiller således produktion af produkter i og uden for EU. Målet er at begrænse EU's energiforbrug og klimapåvirkning ved at stille krav til en lang række energirelaterede produkters energieffektivitet.

Status

Eco-designdirektivet har fokus på de væsentligste miljø- og energimæssige parametre og dem, hvor der er et stort potentiale for forbedringer. Direktivet sikrer krav til udvalgte produktgruppers energiforbrug og klimapåvirkning inden for EU. Et krav, der kan bygges videre på, både til andre produktgrupper og til miljøkrav. Dertil kommer, at de enkelte virksomheder kan supplere med mærkningsordninger, der ligger ud over lovgivningens krav. Efterhånden som produkternes energiforbrug, klimapåvirkning og miljøeffekter bliver mindre, vil grænsen for, hvad der tillades selvfølgelig ændre sig, og kriterierne til anprisningsordningerne vil ligeledes skulle strammes, da disse bygger oven på direktivets krav. Det er endvidere muligt for brancher at indgå frivillige aftaler, som skal overvåges og rapporteres efter de samme regler som dem, der er udvalgt i forhold til Eco-designdirektivet.

Eco-designdirektivets krav til de enkelte produktgrupper udmøntes i forordninger, der er direkte gældende i alle EU-lande. Der er i dag udviklet forordninger med krav til 32 forskellige produktkategorier, og flere er på vej. Det er en udvikling, som forventes at tage til fremadrettet.

Forventet udvikling

Eco-designdirektivet fungerer som et skub til markedet væk fra de mest miljøbelastende pro-

dukter samtidig med, at det er et træk frem mod mere effektive produkter og bedre forbrugerinformation. Effektivitetskravene er fælles og harmoniserede for alle EU-lande, hvilket minimerer omkostningerne for producenterne (og derved forbrugerne) og skaber fri bevægelighed for produkterne. Virksomhederne slipper for de forskelligartede lovgivninger. Det bliver derfor noget nemmere at agere for virksomhederne, da de slipper for at godtgøre, at de lever op til mangeartede lovgivninger.

Principperne i Eco-designdirektivet er derfor fornuftige, idet virksomheder uden for EU, der ønsker at sælge deres produkter på det europæiske marked, stilles over for de samme krav som virksomheder, der producerer inden for EU.

I få men udvalgte produktgrupper stilles der i dag miljøkrav til eksempelvis genanvendelse, emissioner, indhold af specifikke klassificerede kemikalier etc. Mulighederne for at udbygge med yderligere miljøkrav er til stede, uden at det ændrer på selve direktivet.

DI foreslår, at

- ⊕ Eco-designdirektivets fulde potentiale skal udnyttes ved i større omfang at fastsætte miljøkrav, der hvor det efter en livscyklusscreening giver mening, og der hvor der reelt kan reguleres
- ⊕ Derudover skal der udvikles flere kriterier for produktgrupper inden for rammerne af det eksisterende Eco-designdirektiv
- ⊕ Det skal undersøges, om og hvordan eco-design kan understøtte EU's mål for genanvendelse af affald fra elektronisk og elektriske apparater (WEEE)
- ⊕ Kriterier for CE-mærkning bør ikke spænde ben for genanvendelse
- ⊕ Samarbejde på tværs af producenter, designere og affaldsbehandlere skal etableres med fokus rettet mod koblingen af eco-design og forretningsmodeller.

2. Den fremtidige kemikalielovgivning

Baggrund

Virksomheders anvendelse af kemikalier er i dag primært reguleret i REACH forordningen, og REACH har i vidt omfang erstattet medlemslandenes nationale reguleringer. Målet med REACH er at få registreret alle de kemikalier, der anvendes i EU. Overblikket skal være grundlag for yderligere tiltag for at sikre et højt beskyttelsesniveau for mennesker og miljø gennem udfasning eller substitution af skadelige kemiske stoffer.

I REACH findes overordnet to muligheder for udfasning af kemikalier:

- ⊕ Et kemikalie kan optages på godkendelsesbilaget. Det betyder, at virksomheder skal have en godkendelse for at kunne anvende kemikaliet i en produktion i EU. I ansøgningen skal virksomheden sandsynliggøre, at kemikaliet kan anvendes sikkert, og at der ikke er nogen fare for mennesker og miljø. Der er et ansøgningsgebyr på ca. 50.000 euro, og godkendelsen er gældende i 5-12 år

- ⊖ Et kemikalie kan optages på begrænsningsbilaget. Det betyder, at der er en begrænsning for, om kemikaliet må bruges til en specifik anvendelse eller hvor meget af kemikaliet, der må være til stede i en produktgruppe. Der kan desuden være tale om et totalt forbud.

Status

Virksomheder, som anvender kemikalier, der bliver optaget på kandidatlisten, søger at udfase eller substituere brugen i deres produktion. Hvis det ikke umiddelbart kan lade sig gøre, af enten økonomiske eller tekniske årsager, krydser virksomhederne fingre for, at kemikaliet

Faktaboks

Det er medlemsstaterne, som stiller forslag til, hvilke kemikalier de mener ikke er tilstrækkeligt kontrollerede og dermed udgør en fare for mennesker og miljø i EU. Kemikalierne optages på den såkaldte "kandidatliste", hvorfra de kan gå videre til godkendelsesbilaget eller begrænsningsbilaget. I dag er der 163 kemikalier på kandidatlisten, 31 på godkendelsesbilaget og 105 på begrænsningsbilaget.

ikke bliver udvalgt til godkendelsesbilaget. Det har nemlig vist sig at være meget svært at kunne demonstrere over for Kommissionen, at risici er tilstrækkeligt kontrollerede, eller at de socio-økonomiske fordele vejer tungere end den risiko, der er ved fortsat anvendelse.

Kravet om godkendelse gælder ikke for virksomheder uden for EU, hvilket skaber en konkurrenceforvridende effekt. Desuden kan det føre til, at europæiske virksomheder flytter deres produktion ud af EU.

Samtidig er der også en generel konkurrenceforvridning imellem mindre og store virksomheder, idet man må forvente, at store virksomheder bedre kan løfte byrden omkring opnåelse af autorisation. Der arbejdes i øjeblikket på at ændre godkendelsesprocessen for små tonnager af kemikalier på godkendelseslisten, men små virksomheder kan sagtens anvende store tonnager af enkelte kemikalier, så det er tvivlsomt, om nye regler vil kunne imødegå denne problematik.

For alle produkter, der importeres til eller produceres i EU gælder en informationspligt, hvis produktet eller en delkomponent i produktet indeholder et kemikalie, der står på kandidatlisten i en vægtkoncentration over 0,1 pct. Sælges produktet til en virksomhed, skal informationen videregives med det samme. Er der tale om et produkt, der sælges til forbrugere, skal informationen gives inden 45 dage, hvis forbrugeren beder om det.

Forventet udvikling

Der findes over 1.500 kemikalier, der opfylder kriterierne for at blive optaget på kandidatlisten. Det Europæiske Kemikalieagentur har meddelt, at det kan håndtere papirarbejdet for 20-30 kemikalier om året. Det forventes derfor, at kandidatlisten vil forøges med 20-30 kemikalier om året, medmindre Kommissionen prioriterer anderledes. Langsommeligheden bliver kritiseret af både NGO'er og industrien. Industrien savner forudsigelighed om, hvilke stoffer der bliver prioriteret.

Kommissionen arbejder i øjeblikket på at udfærdige kriterier for, hvornår kemikalier skal karakteriseres som hormonforstyrrende. Der er forskellige tilgange til emnet. Hvis Kommissionen vælger en tilgang, hvor en lang række kemikalier med svage hormonforstyrrende effekter kan blive klassificeret, vil en stor del af disse blive foreslået optaget på kandidatlisten de kommende år.

Hvis godkendelseslisten udvides kraftigt, må man forvente, at europæiske virksomheder, der ikke kan opnå godkendelse til at anvende et specifikt kemikalie, som er teknisk nødvendigt, enten vil indstille den produktion, der er afhængig af anvendelsen, eller flytte deres produktion ud af EU.

Der kan være gode grunde til at regulere anvendelsen af kemikalier, men hvis importerede produkter ikke er underlagt den samme lovgivning, som produkter produceret i EU, opnår vi ikke den ønskede gavnlige effekt på menneskers sundhed og miljøet.

Reguleres kemikalierne derimod via begrænsningsbilaget, kan der tages højde for, at et stof kan anvendes sikkert i nogle sammenhænge. F.eks. kan det være nødvendigt at bruge et stof i en ledning i en flymotor af sikkerhedsmæssige årsager, mens det samme stof ikke behøver at indgå i en ledning til en almindelig lampe.

DI foreslår, at

- ⊕ Medlemslandene accepterer de risikovurderinger, der bliver lavet af EU's egne institutioner
- ⊕ Begrænsningsbilaget bruges i højere grad end godkendelsesordningen
- ⊕ Fælles arbejdshygiejniske grænseværdier i EU bør overvejes som reguleringsmiddel i de tilfælde, det er relevant
- ⊕ Produkter produceret i og uden for EU ligestilles ved, at stoffer der allerede er omfattet af godkendelsesordningen også reguleres via begrænsningsbilaget
- ⊕ Kriterierne for hormonforstyrrende stoffer bliver baseret på en risikobaseret tilgang.

3. Forbedret håndhævelsesindsats

Baggrund

Det er vigtigt med en ensartet håndhævelse på tværs af Europa. Kvaliteten af registreringerne er en udfordring for både virksomheder og myndigheder. EU-Kommissionen har konstateret, at kvaliteten af registreringen for ca. 60 pct. af de registreringer, der indtil 2015 er afleveret, ikke er god nok.

Status

Uensartet håndhævelse, herunder forskellige fortolkninger, giver usikkerhed om gældende ret, administrativt bøvlg og konkurrenceforvridning. Utilstrækkelige registreringer er med til at sætte hele REACH-systemets troværdighed på spil. I dag har ingen myndighed mulighed for at forkaste en registrering. Det gælder EU-Kommissionen, det europæiske kemikalieagentur såvel som nationale myndigheder.

Forventet udvikling

Koordineringen af medlemslandenes håndhævelsesindsatser skal forbedres bl.a. igennem en

stærkelse af arbejdet på tværs af medlemslandene og EU-Kommissionen. For danske virksomheder, der handler med det internationale marked – både EU og 3. lande – er det afgørende, at EU-Kommissionens fortolkninger respekteres.

DI vil støtte tiltag for at forbedre registreringerne, herunder at der udarbejdes værktøjer, der kan hjælpe virksomhederne. På nationalt plan vil vejledning af de virksomheder, der skal registrere stoffer, være hensigtsmæssigt. Evaluering af registreringer og stofvurderinger skal styrkes, ligesom de danske myndigheders inddragelse i stofvurderinger skal styrkes.

DI foreslår, at

- ⊕ EU-Kommissionen gives beføjelse til at afvise en registrering
- ⊕ Samarbejdet på tværs af medlemslandene øges i forbindelse med håndhævelse
- ⊕ DI støtter de virksomheder, der skal registrere stoffer i samarbejde med Miljøstyrelsen.

4. Miljømærker

Baggrund

Som producent og eller importør kan der være et behov for et aktivt markedsføringsredskab, så produktet eller serviceydelsen skiller sig ud fra andre på markedet og genkendes som mere grønt, bæredygtigt, energieffektivt, etisk m.m.

Miljømærker spiller en rolle, når det gælder offentlig grønne indkøb og for mange forbrugere. Der er et ønske om, at det offentlige skal indkøbe, så det politiske fokus på offentlige grønne indkøb styrkes, og den grønne omstilling understøttes. Udbudsdirektivet giver mulighed for, at der opstilles mere klare retningslinjer for inddragelse af andre krav end de rent økonomiske. Krav om specielle miljømærker er ikke ønskeligt, da det kan virke konkurrencebegrænsende og være forbundet med relativt store omkostninger.

Status

Svanemærket og EU-Blomsten er Danmarks officielle frivillige miljømærker. Målet med miljømærkerne er at mindske produktets samlede miljøbelastning. Hele produktets livscyklus fra råvarer til produktion, brug, bortskaffelse og recirkulering er med i vurderingen, når kravene til miljømærkede produkter fastsættes. Ydermere er der EU's energimærkning, som angiver energiforbruget i anvendelsesfasen samt EU's Energy Star-program, som er en frivillig mærkning af it-udstyr. Dertil kommer et utal af uofficielle lokale, regionale og globale grønne-, bæredygtigheds- og klimamærker.

Forventet udvikling

Det betyder, at flere og flere mærker kommer til også som virksomheders private labels. For at en mærkningsordning skal være troværdig, skal den basere sig på pålidelige faglige argumenter, opstillingen af kriterierne skal ske på en transparent måde, og der skal være kontrol med, at kravene bliver overholdt. Der skal være gældende ensartede kriterier i hele EU. Miljømærker skal bygge videre på de krav, der er fundamentet i eco-designdirektivet.

EU har igangsat et initiativ, der har til formål at udvikle fælles metoder til at måle og formidle oplysninger om produkters og organisationers miljøfodaftryk. Der findes mange forskellige nationale metoder og initiativer i dag, hvilket kan være en barriere for udbredelsen af grønne produkter i det indre marked. EU's mål er derfor at gøre det nemmere for både virksomheder og forbrugere at gennemskue markedet.

DI foreslår, at

- ⊕ Der arbejdes på, at miljømærker til stadighed baseres på faglige transparente kriterier, og at EU's miljømærke Blomsten bliver producenternes foretrukne miljømærke inden for EU frem for regionale eller lokale miljømærker
- ⊕ De regionale og lokale officielle miljømærker puljes under EU's miljømærke Blomsten, så der kommer flere produktkategorier.

5. Genanvendelse

Baggrund

I takt med at der skal skabes øget behov for genanvendelse og genbrug af de knappe ressourcer, vi har på kloden, vil det være nødvendigt at forberede produkter til dette allerede gennem design- og udviklingsfasen. Gennem det øgede fokus på cirkulær økonomi og øget producentansvar på produkter vil viden om indholdet i produkter fjerne nogle af de barrierer, som genbrug og genanvendelse støder på i dag.

Status

Større genanvendelse af de enkelte ressourcer kræver mere viden om produkternes indhold og påvirkning i affaldsfasen. Dels så værdifulde ressourcer kan identificeres, og dels så farlige stoffer kan behandles miljømæssigt korrekt. Derved kan affaldsbehandlerne identificere mulighederne og genanvende materialerne på en økonomisk rentabel måde. Det er en viden, der kan være meget tung og omkostningsfuld at fremskaffe, hvis affaldsbehandlerne skal identificere den om hvert eneste produkt.

For en del materialer er det langt billigere og mere omkostningseffektivt at købe nye materialer og stoffer i forhold til at genanvende, da det kræver store partier af helt ensartede materialer. Derudover kan der være en generel barriere for virksomheder i, at de først skal opnå en miljøgodkendelse i forhold til ændringer i produktionen.

Forventet udvikling

Hvis der fremgår viden om produkternes indhold af kemiske stoffer, som kan have en virkning på genbrug og genanvendelsesmulighederne, vil det øge mulighederne. Denne viden kan formentlig fremkomme i takt med implementeringen af REACH. Kravene til viden om indholdsstoffer i produkterne skal tilpasses inden for de enkelte produktgrupper, hvor der ofte anvendes samme type af skadelige kemiske stoffer.

Igennem restriktioner, hvor der sættes begrænsninger for konkrete kemiske stoffer i konkrete materialer, vil de særlig problematiske stoffer på sigt forsvinde og således ikke længere indgå i de sekundære ressourcer.

Der vil være forskellige krav til forskellige produktgrupper og dermed også forskellige former for undtagelser. Det kan eksempelvis være indholdet af plastblødgørere i et plastprodukt. Det skal være de mest værdifulde affaldsstrømme, der tages hånd om først, så systemet testes og bliver økonomisk rentabelt.

Værdierne i produkterne bør ligeledes fremgå med fokus på eksempelvis knappe metaller eller genbrugelige delkomponenter. Jo mere viden, desto nemmere bliver det at tage dem ud og derved kan den funktionelle genanvendelsesprocent af de knappe metaller øges. Det vil medføre en større forsyningsikkerhed for producenterne på sigt.

Alle produkter er ikke lige meget værd, og der kan samtidig være viden, som producenterne ikke ønsker er direkte tilgængelig. Det skal undersøges, hvorledes informationerne viderebringes optimalt fra producent til genanvender,

så der både tages hånd om konkurrencefølsomme informationer, administrative byrder og samtidig bliver kommunikeret på en måde, der gør det økonomisk rentabelt for genanvenderne. Jo hurtigere de får informationen om et produkt, jo billigere er det for dem at adskille korrekt. Der er behov for alternative informationsmetoder til visse typer af produkter, hvilket eksempelvis kan være en form for scanning af et mærke, RFID-chip eller andre teknologiske løsninger. En indførelse af sådanne løsninger bør som minimum ske på EU-niveau.

DI foreslår, at

- ⊕ Det skal være let at fjerne værdifulde materialer fra udtjente produkter eksempelvis via udvikling af frivillige EU-standarder med fokus på design og adskillelse
- ⊕ Der udvikles ensartede metoder og standarder til identifikation af skadelige stoffer i visse typer af produkter. Metoder og teknologier skal udvikles på EU-niveau
- ⊕ Det skal analyseres, hvorvidt det giver mening for producenter og genanvendere, at der laves horisontale krav til design og adskillelsesmuligheder for visse produktgrupper
- ⊕ Der skal fokus på at øge kvaliteten af nyttiggørelsen af affald, der genanvendes gennem større ensartede mængder og digitalisering af kommunikationen.

Den fremtidige miljølovgivning- og forvaltning

I dag er miljøbeskyttelse og miljølovgivning en helt naturlig del af det at drive virksomhed i Danmark. Vi er kommet langt med at finde gode løsninger, som integrerer miljøbeskyttelse i den daglige drift og i investeringer.

Det betyder, at vi har et højt miljøbeskyttelsesniveau i Danmark. Vi bør derfor arbejde på at effektivisere arbejdet, så vi kan fastholde samme niveau med færre administrative omkostninger for både myndigheder og virksomheder.

Miljø- og ressourcelovgivning kan påvirke virksomheders konkurrenceevne både negativt og positivt. Derfor er det helt afgørende, at det er EU, der er hovedaktør i fastsættelse eller ændring af lovgivning. Skal dansk lovgivning strammes yderligere, skal det ske på baggrund af en analyse af effekterne på virksomhedernes konkurrenceevne, og der skal sikres en politisk stillingtagen. Men Danmark skal hellere spille en aktiv rolle i videreudvikling af EU's miljø- og ressourcepolitik, så den løbende moderniseres.

DI's overordnede mål er, at miljølovgivningen og forvaltningen skal sikre virksomhederne en høj grad af forudsigelighed og retmæssighed, så virksomhederne ved, hvad der er i vente, og så lovgivningen er bredt accepteret og respekteret.

Baggrund

Danmark fik sin første miljøbeskyttelseslov i 1974. EU fulgte hurtigt efter, og i dag er der en omfattende europæisk miljøregulering, som danner grundlag for den danske regulering af området.

På baggrund af EU-Kommissionens udmelding i 2015 om, at Kommissionen skal være "big on big things and small on small things" forventes en højere grad af rammelovgivning fra EU's side, og det kan samtidigt forventes, at en del af den konkrete lovgivning overlades til nationale kompetencer. Det er i dag tilfældet med krav til virksomheders miljøgodkendelser, hvor store komplicerede aktiviteter er omfattet af EU-regulering, og mindre miljøbelastende aktiviteter er overladt til national regulering.

Status

Miljølovgivningen er præget af mange emnespecifikke love og bekendtgørelser, der gør det vanskeligt for myndigheder, virksomheder og borgere at danne sig et overblik over reglerne. Praksis i forvaltningerne er i dag ofte baseret på et så detaljeret datagrundlag, at fokus på de væsentligste elementer let forsvinder. Det giver ikke virksomhederne mulighed for at fokusere på de egentlige barrierer for en bæredygtig vækst.

Der er i samtlige love og bekendtgørelser på miljøområdet forvaltningsregler, som i deres indhold varierer. For eksempel er der meget stor forskel fra område til område på, om en afgørelse kan påklages og af hvem.

Der er behov for at mindske usikkerheden om, hvad en afgørelse om miljøforhold skal indeholde. Forvaltningsreglerne skal være mere overskuelige for virksomhederne og myndighederne, så de nemmere kommer gennem sagerne, og sagsbehandlingstiderne bliver kortere. Der er nu fastsat vejledende sagsbehandlingstider

for de mindst miljøbelastende virksomheder (bilag 2-aktiviteter).

Forventet udvikling

Gennemskuelighed og forudsigelighed er af grundlæggende betydning for virksomhedernes muligheder for at forstå og efterleve miljøreguleringen, og det giver den nødvendige legitimitet og et sikkert forvaltningsgrundlag for håndhævelse af reglerne.

I moderniseringen og strukturforenklingen af miljølovgivningen skal der være fokus på at gøre lovgivningen gennemskuelig og skabe en bedre retsbeskyttelse af borgere og virksomheder end i dag. Det skal derved også sikres, at lovgivningen kan håndhæves.

Tilsvarende er der i forhold til anvendelse af EU-lovgivningen behov for større ensartethed mellem medlemslandene i fortolkning, implementering og håndhævelse af reglerne.

Det vil være en fordel at forenkle og samle de danske formelle forvaltningsregler i en tværgående miljøforvaltningslov. Så man kun skal

Eksempel:

Planlov, habitatreglerne, strategisk miljøvurdering samt VVM-reglerne, der alle er i spil i den overordnede planlægning ved etablering af virksomheder, kan med fordel samles i en tværgående proces, så der skabes mulighed for et langt bedre overblik end i dag.

lede et sted efter regler om f.eks. klageret, of-fentliggørelse og håndhævelse.

Et grundlag for en mere tidsvarende regulering, er et "fitness check" af fagområdets lovgivning med henblik på en modernisering, forenkling og fjernelse af u hensigtsmæssige overlap med anden lovgivning.

Et fitness check skal afdække, om lovgivningen giver en ekstra samfundsværdi, og om den er omkostningseffektiv. Omkostninger og administrative byrder skal kunne måle sig med det miljømæssige resultat.

Affaldsområdet og råstofområdet vil være to nærliggende steder at starte, da der allerede kan peges på modsætningsfyldte regelsæt inden for disse områder.

Delmål 2025

- ⊕ Arbejdet med at modernisere miljølovgivningen fortsætter og realiseres fuldt ud inden 2025. Det skal omfatte en forenkling af lovgivningen, der sikrer gennemskuelighed, forudsigelighed og en forbedret lovkvalitet
- ⊕ Der skal udvikles en miljøforvaltningslov, som forenkler og samler forvaltningsreglerne fra den gældende miljølovgivning samt ved gennemførelse af en tværgående lov for miljømål, plan og natur. Der skal indgå et "fitness check" af faglovgivning med henblik på en forenkling, modernisering og identifikation af u hensigtsmæssige regeloverlap.

1. EU-lovgivning som rettesnor

Baggrund

En høj grad af ensartethed med EU-lovgivning vil gøre det enklere for virksomheder at producere i de enkelte EU-lande og handle på tværs af grænserne.

Status

Miljøområdet er traditionelt i Danmark reguleret gennem en række bemyndigelser i love, som efterfølgende udmøntes i bekendtgørelser. Det er også tilfældet for implementering af EU-direktiver.

Imidlertid kan overimplementering eller en anden definition, end direktiverne tilsiger, have stor, negativ betydning for danske virksomheders konkurrencekraft.

Der er igangsat et overordnet analysearbejde, som skal se på en modernisering af miljø- og planlovgivningen. Konkret er en del af miljøgodkendelserne forenklet.

Forventet udvikling

For at gøre den danske lovgivning overskuelig og for at gøre den til en overskuelig platform for implementering af den europæiske lovgivning, skal den danske lovgivning tilpasses EU's lovstruktur.

Der skal kun i nødvendigt omfang tilføjes nationale regler, og disse skal følge konkurrencemæssige regler m.v.

For at sikre de danske virksomheder en lige konkurrencesituation i forhold til virksomheder i andre EU-lande, skal implementering af EU's regler ske så direktivnært som muligt. Ved disse tiltag vil vi kunne opnå en lovgivning, baseret på væsentlige miljøaspekter.

Ved implementeringen af direktiver skal der arbejdes for, at der sker en præcision af bemyndigelserne til ministeren på området, og der fremlægges oplysninger om, hvorvidt forslaget

er mere vidtgående, end kravene i EU-direktivet tilsiger, samt eventuelle konsekvenser heraf.

DI foreslår, at

- ⊕ Strukturen i den danske miljølovgivning skal i videst muligt omfang følge EU's lovgivning
- ⊕ Krav i EU-direktiver skal implementeres uden nationale stramninger, medmindre en analyse af de konkurrencemæssige effekter af stramningen er foretaget
- ⊕ Allerede gældende bestemmelser, som ikke følger af en EU-regulering, gennemgås med henblik på forenkling eller afskaffelse
- ⊕ I forbindelse med implementering af EU-lovgivning skal det ved fremsættelsen af lovforslag og bekendtgørelser være beskrevet, hvorvidt EU-lovgivningen bliver fulgt, eller om der foreslås en overimplementering, og hvad de konkurrencemæssige effekter er ved en eventuel overimplementering.

2. Effektiv sagsbehandling og rummelige miljøgodkendelser

Baggrund

Både lovgivningen og forvaltningen af den har betydning for virksomhedernes muligheder for at etablere, udvide og udvikle sig. En langsom og omstændig sagsbehandling af en virksomheds ansøgning om miljøgodkendelse kan have store økonomiske konsekvenser for virksomhederne, hvorfor der skal arbejdes mere for dialog og digitalisering.

Status

Det er helt grundlæggende for ansvarlige virksomheder, at de søger en dialog med deres godkendelsesmyndighed i fastlæggelsen af deres miljøvilkår i en miljøgodkendelse.

Der er arbejdet længe for øget digitalisering af data mellem virksomheder og myndigheder, fordi det medfører administrative lettelser og tilgængelige processer for begge parter. Der er nogle få aspekter, som der i processen skal være opmærksomhed omkring. Den øgede digitalisering og en central dataindsamling gør det nemmere for myndighederne at offentliggøre virksomhedernes miljøoplysninger. Det er en udvikling, der kan betyde, at konkurrenter meget nemt kan få indsigt i fortrolige og vitale oplysninger fra andre virksomheder i samme branche.

I dag har den virksomhed, som oplysningerne vedrører, ingen partsstatus og har ikke krav på at blive hørt, inden oplysninger bliver videregivet og kan ikke påklage en afgørelse om videregivelse af oplysninger.

Gennem mange års arbejde med miljøgodkendelser og udvikling af miljøteknologi er miljøbelastningen fra virksomhederne reduceret mærkbart. Det er vigtigt, at miljøreguleringen af virksomheder fremover fokuserer på de væsentlige, negative miljøpåvirkninger, der er tilbagelagt på de steder, hvor virksomhederne er.

Forebyggelse af potentielle miljøbelastninger sker oftest ved en god placering af virksomheder og ved, at der ikke lægges følsomme arealanvendelser som boliger og institutioner tæt på erhvervsområder.

Forventet udvikling

Der vil blive indført branchebekendtgørelser i det omfang, der kan identificeres en kreds af homogene virksomheder. Der vil i takt med, at der kommer nye eller reviderede europæiske BAT-relaterede emissionsniveauer, blive taget udgangspunkt i disse, når der fastsættes vilkår for de større virksomheder, som er omfattet af EU's virksomhedsregler. Igennem en større brug af europæiske BAT-relaterede emissionsniveauer vil man opnå et mere ensartet europæisk niveau for fastsættelsen af vilkår og dermed give bedre konkurrencevilkår for virksomheder i Danmark.

Digitalisering af arbejdsgange i forbindelse med miljøgodkendelser eller vurderinger af virkninger på miljøet vil give store administrative lettelser for virksomhederne. Myndighedernes sagsbehandlingstider bliver reduceret betydeligt, fordi behovet for individuelle sager nedsættes, og ansvaret tydeligere bliver virksomhedernes.

Der er påbegyndt en digitalisering af virksomhedernes miljøgodkendelser. Arbejdet bør fortsætte, så der i samarbejde med virksomheder kan findes gode og effektive løsninger, som vil reducere de administrative omkostninger for virksomheder og samtidig gøre sagsbehandlingen mere enkel for myndighederne.

Øget digitalisering af virksomheders miljøoplysninger gør det samtidig lettere at offentliggøre oplysninger. Det kan have stor betydning for en virksomhed at kunne holde informationer fortrolige ikke mindst i forhold til konkurrenter.

Mange virksomheder kan se et udviklingspotentiale inden for en årrække og planlægger derefter. Det er vigtigt, at virksomhederne ikke

bliver forsinket i gennemførelsen af disse udviklingsplaner pga. snævre regler og langsommeligt sagsbehandling.

Det er betydningsfuldt, at der gives mulighed for en større rummelighed i miljøgodkendelserne, end vi ser i dag, så der vil være en administrativ hindring mindre at tage hensyn til i forbindelse med udvidelser og tilpasninger.

DI foreslår, at

- ⊕ Det skal sikres, at forvaltningerne inddrager proportionalitet ved fastsættelse af vilkår i miljøsager baseret på, hvad der er væsentligt i en sag
- ⊕ Der skal være større ensartethed i kriterierne for fastsættelsen af miljøvilkår, så miljømæssig effektivitet og mindre konkurrenceforvridning opnås
- ⊕ Virksomhederne får partsstatus ved offentliggørelse af miljøoplysninger og skal høres og have klageret
- ⊕ Fortsat modernisering af miljøgodkendelser, så de gode erfaringer, der opnås med de digitale løsninger over for de mindre miljøbelastende virksomheder, udvides til alle virksomheder.

3. Risikovirksomheders vilkår

Baggrund

I Danmark er der omtrent 150 virksomheder, der er omfattet af Risikobekendtgørelsen, som regulerer virksomheder med større oplag af farlige stoffer med henblik på at forebygge uheld og følgerne heraf.

Status

Bekendtgørelsen implementerer SEVESO-direktivet i Danmark, der har som mål at hindre store ulykker med farlige kemikalier i EU, ved at kræve omkostningsfulde udvidede sikkerhedsaktiviteter for denne type virksomheder.

Forventet udvikling

DI mener, at direktivet på fornuftig vis imødegår de potentielle farer, der er knyttet til visse

typer af industriel aktivitet. Desværre har de danske myndigheder i bekendtgørelsen indført strammere regler for danske virksomheder, hvilket er konkurrenceforvridende i forhold til nabolandene.

Udover strammere regler oplever virksomhederne også en alt for lang sagsbehandlingsproces, der i visse tilfælde har overstegte 3 år.

DI foreslår, at

- ⊕ De danske særregler på risikoområdet fjernes, da de ofte er omfattet af anden lovgivning eller ligger uden for det anvendelsesområde, som direktivet er designet til at regulere
- ⊕ Myndighederne forpligter sig på rimelige sagsbehandlingstider
- ⊕ Myndighederne sikrer ensartet sagsbehandling landet over, for eksempel gennem etablering af et rejsehold.

4. Kontrol og tilsyn

Baggrund

Grundlaget for en stor del af de tilsynsregler, som anvendes, findes i IE-direktivet, der regulerer de miljøkomplerede virksomheder. I den danske implementering er disse regler dog udbredt til alle de virksomheder, der føres tilsyn med.

Status

Tilsynsopgaven ligger primært i kommunerne. Miljøstyrelsen har imidlertid tilsyn med en del af de virksomheder, der vurderes at være mest komplerede. I dag opereres med basistilsyn, prioriterede tilsyn samt tilsynskampagner. Hvor ofte en virksomhed får prioriteret tilsyn afhænger af, hvordan tilsynsmyndigheden risikovurderer virksomheden i forhold til øvrige virksomheder, som myndigheden har tilsyn med.

Ressourceforbruget til miljøtilsyn af produktionsapparatet er ikke faldet i takt med, at virksomhederne har fået mere og mere styr på deres miljøforhold – imidlertid er der opbygget et me-

get administrativt tungt apparat. Myndighedernes ressourcer til kontrol med affald og med produkter på det kemiske område er derimod meget begrænset.

Forventet udvikling

I takt med, at virksomhederne har fået mere og mere styr på deres fysiske produktionsforhold, står de ressourcer, der anvendes til de fysiske tilsyn ikke i et rimeligt forhold til, hvad der opnås.

Med et certificeret miljøledelsescertifikat kan virksomheden synliggøre, at der er fokus på håndteringen af deres miljøforhold, samt at der ikke er problemer i relation til gældende lovgivning. En undersøgelse fra 2015 viser, at virksomheder med certificeret miljøledelse ikke har så mange håndhævelser som de øvrige virksomheder, hvilket de bør have fordel af.

Også over for myndighederne er et etableret miljøledelsessystem således et vigtigt argument for at mindske behovet for kontrol og tilsyn med deres miljøforhold.

Den internationale miljøledelsesstandard ISO 14001 er den mest udbredte i Danmark. Der findes derudover en europæisk miljøledelsesforordning EMAS (Eco Management and Auditing Scheme), som bygger oven på ISO 14001-standarden. Begge disse systemer bliver kontrolleret af 3. parts verifikatorer, der sikrer overholdelse af standarderne.

DI foreslår, at

- ⊕ Tilsynssystemet slankes, så ressourceforbruget til miljøtilsyn vil være reduceret med 25 pct. i gennemsnit per sag i 2020, og der opereres kun med et slags virksomhedstilsyn. Virksomheder, som har et certificeret miljøledelsessystem, skal ikke have tilsyn
- ⊕ I 2025 er der overført en stor del af de ressourcer, der i dag anvendes på fysisk tilsyn til kontrol med produkter og det kemiske område
- ⊕ Virksomheder med ISO 14001 eller EMAS får ikke fysiske tilsyn.

5. Klageadgang

Baggrund

Miljølovgivningen og administrationen heraf skal sikre virksomhederne en høj grad af forudsigelighed og retmæssighed, så virksomhederne ved, hvad der er i vente, og så lovgivningen er bredt accepteret og respekteret. Ikke alene myndighedernes afgørelser, men også klagemulighederne er en vigtig brik i sikringen af dette.

Et klagesystem bør både sikre en høj kvalitet i klagesagsbehandlingen og samtidig sikre en hurtig og effektiv behandling, så ingen skal vente i årevis på en afgørelse.

På udvalgte fagområder inden for miljølovgivningen er der givet klageadgang. Det er Natur- og Miljøklagenævnet, der behandler klagesagerne. På øvrige områder er der ikke givet klageadgang, og utilfredshed på disse områder kan derfor alene indbringes for domstolene.

Status

Natur- og Miljøklagenævnet er et såkaldt kombinationsnævn, hvor nævnssammensætningen i henholdsvis natursager og miljøsager er forskellig.

Naturklagenævnet er sammensat af en højesteretsdommer, medlemmer af Folketinget og embedsmænd. Det er med andre ord en sammenblanding af personer fra både den dømmende, lovgivende og udøvende magt.

Miljøklagenævnet består af sagkyndige udpeget af erhvervsorganisationer og NGO'er samt nævnets formand, der er den administrative leder af nævnets sekretariat.

Gældende for begge nævn er, at langt de fleste afgørelser træffes af formanden uden inddragelse af de faglige bisiddere, der er udpeget til at bistå nævnet.

Klagenævnet er i dag ment som et billigt alternativ til at føre sagerne ved de almindelige domstole.

Mange sager på miljøområdet afgøres på baggrund af skøn fra myndighederne side. Det er samtidig et princip i forvaltningsretten, at man ikke sætter skøn under regel. Dette princip gennembrydes af Natur- og Miljøklagenævnet ved, at de ved deres nævnsafgørelser lægger sig fast på grænseværdier m.v. fra Miljø- og Naturstyrelsernes vejledninger. Disse vejledninger er netop ikke regler fastsat af Folketinget eller en minister efter lovhjemmel. Da klagenævnets afgørelser er fortolkende og normerende for myndighedernes sagsbehandling, betyder det, at styrelsens vejledninger får karakter af ufravigelige regler.

Forventet udvikling

Ved gennemførelsen af en miljøforvaltningslov kan klageadgang udformes som et generelt princip om, hvem der kan påklage og i hvilke situationer.

Fagligheden i en afgørelse skal sikres, og hvis en nævnsafgørelse går en virksomhed imod, skal der være en reel mulighed for at få prøvet sagen ved de danske domstole.

For at sikre disse to centrale elementer bør der kun være et nævn, og dette skal være sammensat af sagkyndige medlemmer.

Konkrete klagesager bør i højere grad end i dag nævnsbehandles, så netop fagligheden sikres, idet der i en sag bør være fokus på de elementer, der af den pågældende myndighed er udvalgt til at være de væsentlige.

DI foreslår, at

- ⊕ Klageadgangen gøres ens på alle sagsområder. Klageadgangen begrænses til kun at gælde for principielle og økonomisk væsentlige sager. Nævnet skal derfor afholde sig fra at afgøre skønssager, men alene påpege, hvis en myndigheds afgørelse ikke er tilstrækkeligt begrundet
- ⊕ Natur- og Miljøklagenævnene sammenlægges til ét nævn og sammensættes af sagkyndige. Kun rent juridiske afgørelser behandles som formandsafgørelser. Både juridiske og faglige spørgsmål skal kunne påklages.

6. Virksomhedernes placering – myndighedernes arealplanlægning

Baggrund

Planlovens funktion er langt hen ad vejen at adskille aktiviteter og lave rammer, så samfundets aktiviteter kan finde sted samtidig med, at de tager et skyldigt hensyn til hinanden. På den måde reduceres konflikten på grund af støj, lugt og støv fra virksomheder og infrastruktur.

Grundlæggende er DI enig i planlovens metode med at adskille aktiviteter og tage hensyn til eksisterende naboer som et vigtigt instrument i miljøbeskyttelsen.

Status

Planloven og de øvrige planlægningsregler indeholder endvidere miljøvurderingsværktøjer (Miljøvurdering af planer og programmer og "VVM", Vurdering af Virkning på Miljøet), som bruges til at foretage en miljøfaglig vurdering af påtænkte projekter. Disse værktøjer sikrer blandt andet, at EU's naturbeskyttelsesdirektiver overholdes.

I dag opstår der **to typer problemer** for virksomhederne i forbindelse med planlægningen, når den ikke lykkes.

Adskil boliger og virksomheder: Når kommunernes planlægning ikke sørger for at overholde adskillelse mellem boliger og virksomheder, som det er sket på flere havne, kan de normale støjforhold for virksomhederne ikke overholdes

Opdateret arealplanlægning: Når kommunernes arealudpegninger og -reservationer til særlige aktiviteter ikke er opdateret ud fra nutidige behov i samfundet bliver de ikke realiseret af virksomheder og investorer. Det vil sige, at kommercielle aktører ikke bidrager til realisering af kommunernes arealplanlægning, fordi det ikke giver værdi for dem, men foretrækker at finde andre lokaliseringer. Nogle virksomhe-

der kan derfor ikke finde egnede arealer til at placere deres aktiviteter.

Forventet udvikling

Kommunerne har behov for at tilpasse deres kommuneplaner og deres arealudpegninger, så der bliver plads til detailhandel, virksomheder, turisme og boliger. De skal kunne opdatere deres planlægning, så den bliver realiseret gennem de forskellige investorers investeringer i anlæg og produktion. Kommunerne skal lave disse opdateringer for at skabe rum for arbejdspladser, som understøtter bosætning og lokalt liv.

Flere virksomheder hjemtager i dag aktiviteter fra udlandet, ligesom andre virksomheder i dag arbejder større dele af døgnet for at øge deres produktivitet. Med en ændret lukkelov og øget trafik på vejene fremover er der behov for at levere varer til virksomheder og butikker ud over det meste af døgnet.

Planloven skal skabe gode rammer for vækst.

DI foreslår, at

- ⊕ Kommunerne skal have et større fokus på at adskille erhvervsarealer med potentielle miljøbelastninger og boligarealer, og arealplanlægningen skal basere sig på samfundsøkonomiske kalkuler svarende til, hvad der i dag laves for infrastrukturinvesteringer
- ⊕ Kommunerne skal beskytte eksisterende erhvervsaktiviteter, når de påtænker nye boligområder for eksempel i forhold til støjregulering
- ⊕ Bevarelse af gode erhvervsvilkår på havneområder og andre erhvervsområder får højere prioritet end i 2015
- ⊕ Statslige arealinteresser skal beskrives tydeligt, og kommunerne skal være forpligtede til at arbejde for disse
- ⊕ Bedre vejlednings- og administrationsgrundlag for kommuner til udarbejdelse af kommune- og lokalplaner. Planer skal være miljøvurderede, skabe reel værdi for de lokale aktører og skabe plads til erhverv og arbejdspladser. Kommunerne skal være forpligtede til at arbejde sammen på tværs af kommunegrænser, når de laver planer
- ⊕ Der laves et servicecheck af lovgivningens beskrivelser af brancher, så de svarer til de reelle aktiviteter og miljøbelastningen i dag
- ⊕ Tidssvarende rammer for udvikling af detailhandlen, så den kan følge med samfundsudviklingen og kundeønsker i samtiden.

Effektive forsyningssektorer

Forsyningssektorerne vand, spildevand, klimatilpasning og affald bidrager til at håndtere nogle vigtige ressourceområder. De er etableret med miljølovgivningen som det centrale regelgrundlag, men i dag er der også et stort og nødvendigt fokus på effektivitet og understøttelse af eksport. Forsyningerne er af historiske årsager primært placeret i kommunalt regi og udgør dermed naturlige monopoler med benyttelsespligt. Drift og investeringer finansieres af forbrugerne.

Forretningsudvikling, risikostyring og effektivisering skal ske med skyldigt hensyn til forvaltning af forbrugernes omkostninger og samarbejde med aktører i sektorerne om fortsat teknisk og kommerciel udvikling.

De store økonomiske midler i sektorerne skal anvendes aktivt som afsæt for flere private arbejdspladser, mere innovation og mere eksport. Det skal ske både via mere markedsføring og mere konkurrence ved offentlige indkøb samt ved udnyttelse af forsyningssektoren til at understøtte eksport af dansk miljøteknologi og danske miljøløsninger.

Vandbranchen er enige om at arbejde for at fordoble eksporten af vandteknologi fra 15 mia. kr. til 30 mia. kr. inden 2025.

DI's overordnede mål for politikken inden for forsyningssektoren er, at den skal skabe grobund for en innovativ og effektiv forsyningssektor, der også kan bidrage til, at danske

virksomheder øger deres eksport af miljøteknologiske løsninger og produkter.

Baggrund

Historisk har vand- og spildevandsforsyning samt affaldshåndtering været en del af den kommunale forsyningsstruktur. De kommunale forsyningsopgaver er gebyrfinansierede og omfattet af hvile-i-sig-selv regulering. De danske vand-, spildevands- og affaldsforbrændingstekniske løsninger er blandt verdens bedste, og der er store eksportpotentialer i at fremme samarbejde om innovation og eksport mellem de kommunalt ejede selskaber og det private erhvervsliv.

For at sikre adskillelse af kommunernes myndigheds- og driftsroller er vand- og spildevandsforsyningerne blevet udskilt i selvstændige kommunalt ejede selskaber. Derimod er der ikke lovgivningsmæssig krav om en udskillelse af kommunernes affaldshåndtering.

Status

Der er indgået et bredt forlig om vandsektorens fremtidige regulering i foråret 2015. Dette forlig skal udmøntes, så der sikres fortsat effektivisering af vand- og spildevandsforsyningerne og samtidig skaber rammerne for innovation og samarbejde i vandbranchen.

Klimaændringer er en udfordring i Danmark såvel som i andre lande. I Danmark er udfordringen blandt andet mere og kraftigere regn, stigning af havvand og grundvand. Det udfor-

drer vores byer, produktionsvilkår og infrastruktur på blandt andet spildevandsområdet. Der er derfor behov for en målrettet indsats for at klimatilpasse infrastrukturen, så fremtidens udfordringer kan håndteres.

Første fase af affaldssektorens omorganisering har markedsgjort kildesortering, genanvendeligt erhvervsaffald, mens der fortsat er kommunal anvisning på andet affald. Det er en opdeling, som ikke er logisk for en almindelig affaldsproducerende virksomhed.

Kommunernes håndtering af genanvendeligt erhvervsaffald sker ikke i lige konkurrence med de private virksomheder. Hertil er rammevilkårene alt for forskellige. Det skal derfor ikke være kommunerne, som driver aktiviteter

i relation til det genanvendelige erhvervsaffald. Konkurrenceforvridningen er en hæmsko for teknologiudvikling i den private del af branchen, fordi investeringsgrundlaget undermineres.

Hvad er konkurrenceforvridende på affaldsområdet:

- ⊖ Kommunernes lånemuligheder
- ⊖ Muligheden for at kommunerne kan anvise affaldet til kommunen selv
- ⊖ Håndteringsretten til ikke genanvendeligt affald er ikke markedsgjort

Forventet udvikling

På sigt skal alt affald, som kan anvendes i ny produktion til erstatning af nye råvarer, ikke reguleres som affald, men som alle andre varer. Det kan bl.a. ske ved at fokusere på de affaldsfraktioner, der igennem flere år har haft en positiv handelsværdi. Affaldslovgivningen skal først anvendes, når materialer og genstande ikke kan benyttes igen som enten råmaterialer eller brændsel. Det vil sige, at kun det, der deponeres, er at betragte som affald. Det kræver bl.a. en ny EU-definition af affald.

I dag administreres reglerne om klassificering af affald meget forskelligt. Det er en hindring for at skabe en forretningsbaseret cirkulær økonomi, fordi der skabes mange små mængder af forskelligartede genanvendelige fraktioner. Det gør det svært at skabe økonomi i genanvendelsesforretningen. Derfor skal der skabes en større ensretning af sorteringskriterier i kommunerne.

Der skal skabes fokus på de konkurrenceforvridende og miljømæssige effekter af kommunernes håndtering, så affaldshåndteringen kan optimeres. Der skal endvidere gøres en indsats for, at godkendelserne af de kommunale genanvendelsesanslag følger de politiske intentioner.

Med en øget konkurrence om ressourcerne i affald eller sekundære produkter er der behov for et stærkt tilsyn. Derfor skal der udvikles et helt anderledes og langt mere effektivt miljøtilsyn uden differentieringer fra kommune til kommune. Der skal stilles nationale krav til kommunernes affaldstilsyn. Alternativt skal kompetencen flyttes til staten.

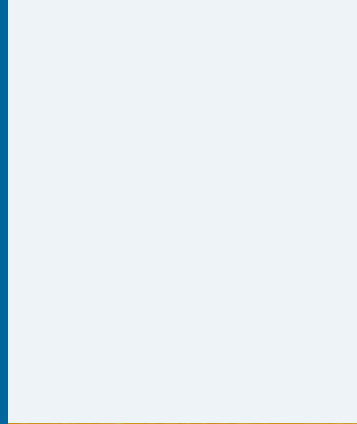
Argumenterne for øget og mere effektivt tilsyn er mange. EU-studier har påvist, at ulovlig affaldshåndtering fører til tabte økonomiske vækstmuligheder. En rapport fra Innovationsnetværket for Miljøteknologi fra maj 2012 viser, at helhedsorienteret lovgivning, ensartet og konsekvent håndhævelse af reglerne og samarbejde og videndeling er de afgørende elementer, hvis man ønsker at øge lovgivningens innovationseffekt. Usikkerhed om implementering

og håndhævelse medfører, at virksomheder vil være forsigtige med at igangsætte udvikling af og investering i ny teknologi og nye løsninger, herunder til løsning af de miljø- og ressourceudfordringer, vi står overfor. Dermed bliver de politiske og miljømæssige intentioner og mål med lovgivningen sat ud af kraft eller minimeres væsentligt.

En revideret vandsektorlov vil skabe tydelige rammer for samarbejde mellem vand- og spildevandsselskaberne og de private virksomheder om innovation og eksport.

DI foreslår, at

- ⊖ Der skal være bedre sammenhæng mellem EU's affaldsregler og den danske affaldslovgivnings udformning og håndhævelse
- ⊖ EU's affaldslovgivning ændres, så kun affald, som ikke kan nyttiggøres eller genanvendes bliver reguleret som affald
- ⊖ Affaldssektorens organisering – fase 2 – gennemføres hurtigst muligt, så alt affald markedsføres
- ⊖ Der sættes fokus på kommunernes forpligtelser som tilsynsmyndighed på affaldsområdet, og der indføres mere ensrettede landsdækkende kriterier i forhold til affaldssortering af genanvendelige ressourcer og klassificering af affald
- ⊖ DI vil belyse de konkurrenceforvridende og miljømæssige effekter af kommunernes håndtering af affald
- ⊖ Der arbejdes for en fortsat effektivisering af vand- og spildevandsforsyningerne, så der leveres høj kvalitet til konkurrencedygtige priser
- ⊖ Der fortsat er fokus på at udvikle og investere i klimatilpasningsløsninger, der forebygger oversvømmelser med mere
- ⊖ Forsyningernes kompetencer inden for vand-, spildevand og klimatilpasning understøtter eksport og innovation på konkurrencedygtige vilkår.

Dansk Industri